

Záverečná karta projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-19-0155

Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku na báze akvizičného korpusu

Zodpovedný riešiteľ **doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.**

Príjemca **Univerzita Komenského v Bratislave - Filozofická fakulta**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Filozofická fakulta

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied, v. v. I., Slovenský národný korpus

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

-

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

Softvérové produkty:

Akvizičný korpus ERRKORP (3 verzie):

Errkorp-pilot: sprístupnená 5. augusta 2022, 137 393 tokenov, 507 textov

Errkorp-1.0: sprístupnená 15. júna 2023, 347 395 tokenov, 1 063 textov

Errkorp-2.0: sprístupnená 26. júna 2024, 727 668 tokenov, 2 185 textov

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku na báze akvizičného korpusu. Ed. J. Pekarovičová. Bratislava : Vydavateľstvo Univerzity Komenského v Bratislave, 2024.

IVANOVÁ, Martina. "Under pressure: Exploring the impact of cognitive factors on clitics placement in L2 Slovak" Open Linguistics, vol. 10, no. 1, 2024, pp. 20240002.

<https://doi.org/10.1515/opli-2024-0002>

GAJDOŠOVÁ, Katarína – MOŠAŤOVÁ, Michaela – ŠVANCAROVÁ, Petra: Errors in the Congruent Attribute among Students Learning Slovak as a Foreign Language (Learner Corpus-based). Jazykovedný časopis, roč. 74, 2023, č. 1, s. 163 – 172.

ĽOS IVORÍKOVÁ, Helena – MOŠAŤOVÁ, Michaela – ŠVANCAROVÁ, Petra: Učíme sa na chybách. ERRKORP – akvizičný korpus. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2023, 127 s. Dostupné aj online:

https://stella.uniba.sk/texty/FIF_MLIS_errkorp_ucime_sa_na_chybach.pdf.

MOŠAŤOVÁ, Michaela – Kollárová, Petra – Ľos Ivoríková, Helena: Negácia v písaných textoch cudzincov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. In: M. Mošaťová – P. Kollárová (eds.): Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 1. zväzok. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2023, s. 415 – 432.

URBANCOVÁ, Lujza: Deklinácia substantív ako príklad metajazykovej kompetencie. In: M. Mošat'ová – P. Kollárová (eds.): *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 1. zväzok*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2023, s. 211 – 219.

IMRICHOVÁ, Mária: Slovenčina ako cudzí jazyk na zahraničnej slovakistike (výsledky parciálnych výskumov vybraných jazykových javov). In: M. Mošat'ová – P. Kollárová (eds.): *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 1. zväzok*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2023, s. 386 – 401.

IVANOVÁ, Martina – KYSEL'OVÁ, Miroslava – GÁLISOVÁ, Anna: Tá robota sa sama neurobí. Zvratné pasívum a zvratné deagentívum v slovenčine a jeho osvojovanie poľskými hovoriacimi. In: M. Szymczak-Rozlach – S. Sojda – M. Buczek (eds.): *Horizonty słowacystyki. Literatura. Język. Dydaktyka*. Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2023, s. 359 – 370.

IVANOVÁ, Martina – KYSEL'OVÁ, Miroslava – GÁLISOVÁ, Anna: Osvojovanie si kategoriálnych slovies v slovenčine ako cudzom jazyku. In: S. Rodić Paunović – R. Rafaj (eds.): *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Beograd: Univerzita v Belehrade – Filologická fakulta, 2023, s. 539 – 552.

PEKAROVIČOVÁ, Jana: Interslovanská konfrontácia v slovensko-srbskom kontexte. In: S. Rodić Paunović – R. Rafaj (eds.): *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Beograd: Univerzita v Belehrade – Filologická fakulta, 2023, s. 623 – 635.

ĽOS IVORÍKOVÁ, Helena: Tvorivé vyučovanie a jeho prínos pri eliminácii chýb študentov učiacich sa slovenčinu ako CJ/DJ. In: S. Rodić Paunović – R. Rafaj (eds.): *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Beograd: Univerzita v Belehrade – Filologická fakulta, 2023, s. 553 – 572.

MOŠAT'OVÁ, Michaela: Písanie odborných textov v kontexte výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka na Univerzite Komenského v Bratislave. In: M. Szymczak-Rozlach – S. Sojda – M. Buczek (eds.): *Horyzonty słowacystyki. Literatura. Język. Dydaktyka*. Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2023, s. 371 – 380.

ĽOS IVORÍKOVÁ, Helena: Ako sa dá vymedziť relevantnosť opráv chýb cudzincov učiacich sa SAKOCJ (so zameraním na chyby typu SUBSTWORD). In: M. Szymczak-Rozlach – S. Sojda – M. Buczek (eds.): *Horyzonty słowacystyki. Literatura. Język. Dydaktyka*. Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2023, s. 381 – 389.

PEKAROVIČOVÁ, Jana: Metodické webináre ako cesta k rozvíjaniu didaktickej kompetencie. In: M. Szymczak-Rozlach – S. Sojda – M. Buczek (eds.): *Horyzonty słowacystyki. Literatura. Język. Dydaktyka*. Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2023, s. 349 – 357.

IVANOVÁ, Martina: Pojem gramatickosti a negramatickosti pri hodnotení slovosledu (chyby v slovoslednej realizácii enklitik v slovenčine ako cudzom jazyku). *Slovenská reč*, 2022, roč. 87, č. 1, s. 110 – 126.

IVANOVÁ, Martina: Pravdepodobne si myslím, že niekedy v roku 2020. Pragmatické markery v slovenčine ako v cudzom jazyku. *Studie z aplikované lingvistiky*, 2022, roč. 13, č. 2, s. 35 – 64.

GAJDOŠOVÁ, Katarína: Čo možno nájsť v pilotnej verzii akvizičného korpusu ERRKORP? In: *Varia 30. Zborník príspevkov z 30. kolokvia mladých jazykovedcov* (Bratislava 3. – 5. 11. 2021). Ed. K. Gajdošová – N. Kolenčíková. 1. vyd. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i., 2022, s. 88 – 94.

IVANOVÁ, Martina: Myslím, že to nikdy nebude jednoduché. Epistemické a evidenčné markery v písaných textoch slovenčiny ako L2. In: *Studia Academica Slovaca 51. Prednášky 58. letnej školy slovenského jazyka a kultúry*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2022, s. 164 – 184.

IMRICHOVÁ, Mária: Propriálny subsystém slovenčiny s poukazom na problémy ortografie a jeho výučba na hodinách slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory*. Ed. V. Panajotov et al. Sofia: Univerzitné vydavateľstvo „St. Kliment Ochridski“, 2022, s. 355 – 366.

PEKAROVIČOVÁ, Jana: *Studia Academica Slovaca* ako vektor zahraničnej slovakistiky. In: *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory*. Ed. V. Panajotov et al. Sofia: Univerzitné vydavateľstvo „St. Kliment Ochridski“, 2022, s. 32 – 45.

PEKAROVIČOVÁ, Jana: Interkultúrne vektory zdvorilosti v edukačnom diskurze. In: *InterKult 2021. Interculturalism in Education 2021*. Ed. Silvia Ilić. Novi SAD: SZR TFK – SIGNUM, Pedagogical Institute of Vojvodina s. 13 – 26.

ŠVANCAROVÁ, Petra: Vzdelávacie aktivity centra Studia Academica Slovaca. Jazyk a kultúra, roč. 14, 2023, č. 56, s. 70 – 75.

Citovanie: Akvizičný korpus – errkorp-pilot. Bratislava : Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 2022. In: KESSELOVÁ, Jana: Pád v učení sa slovenčiny ako cudzieho jazyka (prípádová štúdia datív). In: Studia Academica Slovaca 59. Eds. Jana Pekarovičová a Miloslav Vojtech. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2023, s. 30 – 46.

Akvizičný korpus – errkorp-pilot. Bratislava : Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 2022.

Dostupné na: <http://korpus.juls.savba.sk/>.

Akvizičný korpus – errkorp-1.0. Bratislava : Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, 2022.

Dostupné na: <http://korpus.juls.savba.sk/>.

In: KESSELOVÁ, Jana: Vybrané chyby morph v medzijazyku cudzincov s flektívnym a neflektívnym východiskovým jazykom. In: Studia Academica Slovaca 60. Eds. Miloslav Vojtech a Michaela Mošaťová. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2024.

Uplatnenie výsledkov projektu

Výskum osvojovania si slovenčiny ako cudzieho/druhého jazyka na rozsiahlom súbore korpusových dát, na ktorý bol projekt zameraný, predstavuje výrazný posun v oblasti aplikovanej lingvistiky v slovenskom, ale aj medzinárodnom kontexte. Rozšírenie a sprístupnenie akvizičného korpusu ERRKORP má dosah na aplikovanú a všeobecnú lingvistiku a na didaktiku cudzích (najmä slovanských) jazykov. Výskumní pracovníci využívajú korpus na analýzu akvizičných procesov, výskum medzijazyka a identifikáciu jazykových chýb). Lektori a učitelia slovenčiny ako cudzieho jazyka môžu korpus využívať pri tvorbe výučbových materiálov a jazykových testov a tvorcom lingvodidaktickej koncepcie slúži pri odbornomo-metodickej príprave lektorov a učiteľov zameranej na zlepšenie ich didaktickej kompetencie v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka. Výskumné zistenia boli publikované vo viacerých vedeckých časopisoch a zborníkoch doma i v zahraničí a v dvoch samostatných publikáciách. Projekt prispel ku konfrontácii aktuálnych lingvodidaktických metód a postupov vo výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka, naznačil postupy k optimalizácii didaktickej koncepcie smerujúcej k zvýšeniu efektivity sprístupňovania slovenčiny cudzincom, berúc na vedomie ich L1 a s ním súvisiace špecifiká medzijazyka, ktoré ovplyvňujú proces osvojovania si slovenčiny ako CJ a L2.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Analýza jazykových chýb v rámci projektu je usúvzťažnená s domácou lingvistickou tradíciou derivatológie, aspektológie, dependenčnej syntaxe, textológie či štylistiky v konfrontácii s medzinárodným výskumom opretým o bohatý repertoár zahraničnej literatúry. Etablujú sa nové pojmy, doteraz nepoužívané v lingvodidaktickej literatúre, ako sú termíny derivačné povedomie, dependenčná kompetencia, poukazujúc na ich zmysluplnosť z hľadiska akvizície slovenčiny ako L2. Výsledky výskumu rúcajú isté mýty aj v oblasti výučby slovosledu v slovenčine, ktorý je v skutočnosti zdrojom mnohých a rozmanitých chýb študentov učiacich sa SakoCJ. Podobne je náročné rozlíšiť slovosledné chyby podmienené rytmickými a gramatickými faktormi vznikajúcimi v dôsledku porušenia princípov aktuálneho členenia výpovede. Realizovaný výskum v mnohých zisteniach narúša niektoré doterajšie predstavy o distribúcii chýb vzhľadom na slovanský a neslovanský L1. Mnohé výsledky ukázali, že neplatí automaticky vyššie jazykové povedomie u typologicky blízkych jazykov L1 a L2, že tvrdenia treba podrobiť verifikácii založenej na dátach. Metodologicky inšpiratívnym je rozlíšenie troch štádií v akvizícii L2, ide o formálne štádium, sprostredkujúce štádium a integračné štádium. Pri skúmaní všetkých typov chýb sa uplatňuje kvantitatívny i kvalitatívny prístup. Každý naznačený metodologický postup popri lingvistickej analýze sleduje aj príslušné didaktické parametre a je inšpiratívnym pre tvorbu inovovaných učebných materiálov orientovaných na sprístupňovanie problematických javov v didaktickom koncepte SakoCJ.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The relevant analysis of language errors in the project is set in the context of domestic linguistic tradition of derivation, aspectology, dependency syntax, textology or stylistics and at the same time confronted with international research based on a rich repertoire of foreign

literature. New concepts, not used in language didactic literature so far, such as derivational awareness, dependency competence, are established, pointing to their meaningfulness from the point of view of the acquisition of Slovak as L2. The results of the research dispel certain myths also in the field of teaching word order in Slovak, which is actually the source of many and varied mistakes of students learning SakoCJ. Similarly, it is difficult to distinguish word order errors resulting from rhythmic and grammatical factors caused by violation of the principles of the actual division of the utterance. Many findings of the research disrupt some of the previous ideas about the distribution of errors with regard to Slavic and non-Slavic L1. Many results have shown that higher language awareness does not automatically occur in typologically close L1 and L2 languages, that claims must be subjected to data-based verification. Methodologically inspiring is the distinction of three stages in L2 acquisition, namely the formal stage, the mediating stage and the integration stage. A quantitative and qualitative approach is applied to the investigation of all types of errors. Each indicated methodological procedure, in addition to linguistic analysis, also follows relevant didactic parameters and is inspiring for the creation of innovative teaching materials oriented towards making accessible problematic phenomena in the SakoCJ didactic concept.